

„Z LEGENDĄ PRZEZ POLSKĘ”

innowacja pedagogiczna

realizowana w Zespole Szkół w Potoczku

przez Joannę Kułagę

nauczyciela - bibliotekarza

I. Wstęp

Wobec wszechogarniającej fali zagrożeń przemocą, agresją, której ofiaruje nam telewizja oraz źle dobrane gry komputerowe, alternatywą do przezwyciężenia tego niebezpiecznego zjawiska jest książka. Dobra literatura jest nośnikiem pozytywnych wartości, umożliwia rozwiązywanie problemów, kształci umiejętność myślenia, wypowiadania się, uwrażliwia na prawdę i piękno. Umiejętnie dobrana książka na szansę wzmocnić w młodym człowieku to, co najlepsze, stać się ważnym elementem samorozwoju. Pozwala też na wydobywanie tego, co najszlachetniejsze z ludzkich możliwości, dyspozycji, jeśli trafi w potrzeby odbiorcy. Dzięki wzorcom osobowym ukazywanych w książkach czytelnicy pogłębiają swoje życie uczuciowe, rozwijają takie cechy jak współczucie, litość ofiarność. Dlatego należy już od najmłodszych lat przygotować dziecko do spędzania wolnego czasu z ciekawą książką. Przygotowanie dzieci do umiejętności dokonywania dobrych i mądrych wyborów spoczywa na nas wychowawcach i nauczycielach.

II. Opis zasad innowacji

1. Określenie rodzaju innowacji.

Innowacja pedagogiczna „Z legendą przez Polskę” jest innowacją organizacyjną i dotyczy rozwijania wśród uczniów umiejętności czytelnich, poznawczych, manualnych przy pomocy różnego typu zajęć wzajemnie uzupełniających się: zajęć czytelnich, plastycznych, technicznych, muzycznych, tanecznych, kulinarnych, zabaw dydaktycznych, zajęć multimedialnych, wycieczek i zabaw z teatrem. Głównym źródłem wychowawczym jest tu odpowiednio dobrana książka.

2. Zakres innowacji.

Innowacja będzie prowadzona przez Joannę Kułagę nauczyciela – bibliotekarza w Zespole Szkół w Potoczku w ramach 2 godzin pracy biblioteki szkolnej.

Skierowana jest do uczniów klas I – III. Zajęcia te realizowane będą 2 razy w miesiącu po 90 minut. Uczniowie będą brali udział w różnego rodzaju zajęciach poświęconych wybranym legendom i oraz regionom Polski, z którego legenda pochodzi. Dzieci będą poznawali najciekawsze miejsca w Polsce, historię miast, tradycje, muzykę, kulturę. Zajęcia w bibliotece szkolnej będą otwarte i dobrowolne dla wszystkich uczniów, będą prowadzone tak, aby uczeń chciał w zajęciach uczestniczyć, by był nimi zainteresowany. Dostosowane do wieku i umiejętności ucznia karty pracy oraz stopień trudności poleceń, różnorodność metod i form pracy pozwolą na uczestnictwo w zajęciach dzieciom uczącym się na różnych etapach edukacyjnych.

Czas trwania innowacji przewidziany jest na rok szkolny 2013/2014. Pierwsze spotkanie odbędzie się we wrześniu 2013 r. Na czerwiec 2014 r. zaplanowano ewaluację innowacji: festyn szkolny, który będzie okazją do podsumowania

całorocznej pracy i okazją do wręczenia dzieciom Dyplomów Honorowych Przyjaciół Książek.

3. Motywacja wprowadzenia innowacji i oczekiwania z nią związane.

a) przyczyny opracowania i wprowadzania innowacji

Biblioteka szkolna jest miejscem, gdzie w szczególny sposób można realizować cele nie tylko opiekuńcze, ale także dydaktyczne i wychowawcze. Jest takim miejscem w szkole gdzie zawsze jest cisza, spokój, nauczyciele nie wymagają, nie stawiają stopni. Do biblioteki można przyjść nie tylko po to by wypożyczyć potrzebną nam lekturę. Jest to miejsce gdzie można wypocząć, sięgnąć po ciekawą książkę, album czy skorzystać z wydawnictw informacyjnych. Niestety uczniowie coraz rzadziej korzystają z tej formy spędzania wolnego czasu. Książka przegrywa z Internetem, popularnymi grami komputerowymi czy z telewizją. Zapał i zamiłowanie do książek trzeba rozwijać już od najmłodszych lat, szczególnie gdy statystyki biją na alarm. Polska znajduje się na końcu krajów rozwiniętych pod względem ilości przeczytanych książek. Analizując stan czytelnictwa w naszej szkole obserwuje się rok rocznie realny jego spadek. Uczniowie sięgają tylko po lektury, które zalecił do przeczytania nauczyciel języka polskiego, natomiast czytanie dla przyjemności spadło na dalszy plan.

Tymczasem należy pamiętać, że dzieci które nie mają częstego kontaktu z książką mają mniejszy zasób słownictwa, uboższe myślenie pozbawione wyobraźni. Mądre bajki, baśnie, podania, legendy są zbiorem uniwersalnych wartości moralnych, uczą uczciwości szacunku, odpowiedzialności, życzliwości, rozumu, odwagi czy sprawiedliwości. Czytanie pozwala dzieciom pomyśleć o konsekwencjach swoich czynów, słów, pomaga odróżnić dobro od zła. Jest to szczególnie ważne w dzisiejszym świecie, zdemoralizowanym przez agresywne wzorce kultury masowej. Legenda czytana na głos będzie kojarzyła się z ciepłem domu, a o taki wizerunek biblioteki również mi chodzi. Chcę aby wychowankowie przebywając w bibliotece byli szczęśliwi. Regularne czytanie dziecku dla przyjemności jest najskuteczniejszą metodą wychowania czytelnika – człowieka samodzielnie myślącego, posiadającego wiedzę i umiejętność jej poszerzenia, kulturalnego, etycznego i z wyobraźnią.

O lat biblioteka szkolna organizuje na terenie szkoły liczne konkursy czytelnicze, plastyczne, bierze udział w akcji „Cała Polska czyta dzieciom”. W roku szkolnym 2013/2014 postanowiłam poszerzyć pracę biblioteki szkolnej o wprowadzenie innowacji pedagogicznej, poświęconej wybranym legendom Polski, historii regionu z której pochodzą oraz dopasować do nich zajęcia plastyczne, taneczne, kulinarne, zabawy z teatrem i zabawy dydaktyczne. Tak powstała innowacja pedagogiczna „Z legendę przez Polskę”.

b) oczekiwania związane z wprowadzeniem innowacji.

Moje oczekiwania związane z wprowadzeniem i realizacją w klasach I - III innowacji są następujące:

■ w zakresie wiadomości:

Uczniowie:

- poznają legendy z różnych stron Polski,

- rozszerzają wiedzę o swojej Ojczyźnie,
- poznają różne miasta, ich zabytki, muzykę, tańce regionalne,
- poszerzają zasób słownictwa o nowe wyrazy,

■ w zakresie umiejętności:

Uczniowie:

- rozwiną zainteresowania czytelnicze,
- zdobędą nowe umiejętności, pozwalające im funkcjonować w świecie,
- wyrobią umiejętność komunikatywnego wypowiedania się, wyrażania myśli, postaw,
- rozbudzą nawyk czytania,
- rozwiną twórczą wyobraźnię, umiejętności manualne,
- nauczą się planować pracę własną,
- rozwiną własne talenty poprzez udział w zajęciach plastycznych, technicznych i tanecznych,

■ w zakresie postaw:

Uczniowie:

- rozwijają wyobraźnię, fantazję, pobudzają do aktywności i odkrywania rzeczy nowych,
- kształtują postawy moralne,
- pogłębiają własną wrażliwość,
- zwracają uwagę na otaczającą nas przyrodę,
- rozbudzą ciekawość poznawczą,
- przestrzegają ustalonych zasad, przyjętych reguł.

4. Cele innowacji pedagogicznej

a) cel główny:

- rozpowszechnienie czytelnictwa wśród dzieci,
- zainteresowań książką poprzez stosowanie różnorodnych form pracy z tekstem,
- zapoznanie z wybranymi regionami Polski, z których pochodzą legendy.

b) cele szczegółowe:

- przybliżenie treści legend i ich głównych bohaterów,
- kształtowanie własnej osobowości poprzez naśladowanie cech charakteru pozytywnych bohaterów,
- doskonalenie twórczej pracy w zespole na rzecz całej społeczności,
- doskonalenie sprawności umysłowej, poznawczej i manualnej,
- aktywizowanie myślenia i wyrabianie umiejętności komunikatywnego wypowiedania się,
- rozbudzenie nawyku czytania,
- rozwijanie słownictwa, frazeologii, zakresu pojęć,
- inspirowanie do wyrażania własnych myśli i przeżyć,
- kształtowanie wrażliwości uczniów,

- rozszerzenie zakresu wiedzy o Polsce,
- poszerzenie wiedzy ogólnej,
- rozbudzenie ciekawości poznawczej,
- rozwijanie zdolności manualnych,
- rozwijanie wrażeń i spostrzeżeń oraz twórczej wyobraźni,
- integrowanie grupy i współdziałania w zespole,
- przestrzeganie zasad i ogólnie przyjętych reguł,
- rozwijanie fantazji, pobudzenie do aktywności i odkrywania rzeczy nowych,
- kształtowanie postaw moralnych,
- przygotowanie się w toku całorocznej pracy do finału w postaci festynu rodzinnego,

5. Procedury osiągnięcia celów.

Innowacja pedagogiczna „Z legendą przez Polskę” będzie realizowana w ciągu jednego roku szkolnego zgodnie z programem wychowawczym biblioteki szkolnej. Stosując odpowiednie formy i metody pracy można będzie skutecznie realizować treści, niezależnie od wieku uczestników.

W poszczególnych typach zajęć dominują odpowiednie metody, środki pracy.

Metody

Zajęcia czytelnicze:

- głośne i ciche czytanie legend i podań,
- rozmowy dowolne i kierowane na temat treści przeczytanych legend,
- swobodne wypowiedzi uczniów,
- pogadanki,

Zajęcia dydaktyczne:

- rozmowy dowolne, kierowane,
- swobodne wypowiedzi, pogadanki,
- gry i zabawy dydaktyczne,
- karty pracy,
- rebusy, quizy, rozsypanki wyrazowe, puzzle,
- konkursy czytelnicze podsumowujące innowację,

Zajęcia plastyczne i techniczne:

- pokaz ilustracji do legend,
- obserwacja,
- praca indywidualna,
- prace plastyczne w małych grupach,
- wystawa podsumowująca całoroczną pracę,

Zajęcia taneczne:

- swobodne rozmowy na temat tańców regionalnych,
- pokazy tańców ludowych,

- nauka prostych kroków tanecznych,

Zajęcia kulinarne:

- gromadzenie przepisów na potrawy regionalne,
- samodzielne wykonanie prostych wypieków,

Zajęcia multimedialne:

- prezentacje dotyczące wybranego regionu,
- prezentacje bajek, legend i podań na DVD,
- metody aktywizujące,
- pokaz,

Zajęcia teatralne:

- wybranie najciekawszej legendy,
- opracowanie scenariusza teatralnego,
- podział ról,
- prezentacja inscenizacji podczas festynu rodzinnego podsumowującego innowację,

Realizacja treści innowacji nie jest możliwa bez wykorzystania bogatego zestawu środków dydaktycznych. Podstawowym środkiem będą oczywiście treści legend i podań. Ponadto samodzielnie będą przygotowywane karty pracy, prezentacje multimedialne, ilustracje do legend, kolorowanki, materiały do pracy na zajęciach plastycznych i technicznych.

W trakcie innowacji wykorzystywane będą następujące środki dydaktyczne:

- teksty legend i podań,
- bajki na DVD,
- płyty z muzyką,
- prezentacje multimedialne,
- atlasy, mapy, przewodniki tematyczne,
- materiały zgromadzone przez nauczyciela, uczniów, zdjęcia miast, zabytki, pamiątki,
- karty pracy dostosowane do wieku uczniów,
- materiały do zajęć plastycznych i technicznych: kolorowanki, farby, papiery kolorowe,
- produkty do wykonania prostych wypieków np. pierniczków,
- scenariusz inscenizacji teatralnej,
- materiały potrzebne do wykonania strojów, dekoracji, wystawy plastycznej podsumowującej innowację,
- Dyplomy Honorowych Przyjaciół Książek dla uczestników innowacji pedagogicznej,

Innowacja pedagogiczna „Z legendą przez Polskę” pozwala łączyć poszczególne metody i środki dydaktyczne, przez co rozwija twórczą aktywność dziecka oraz

stymuluje wszechstronny rozwój ucznia.

5. Przewidywane efekty innowacji pedagogicznej

Zakładam, że wprowadzone działania przyniosą następujące korzyści:

■ dla uczniów:

- możliwość odkrywania swoich talentów,
- kształtowanie i utrwalanie prawidłowych zachowań, umiejętności pracy w grupie,
- zaistnienie w środowisku lokalnym,
- poznanie atrakcyjnych miejsc naszej Ojczyzny,
- poszerzanie własnych horyzontów myślowych,
- uzupełnienie wiedzy z zakresu poszczególnych edukacji: przyrodniczej, polonistycznej, muzycznej, plastycznej, technicznej,
- pokonanie przeciętności,
- rozwijanie swoich zainteresowań: teatralnych, czytelniczych, plastycznych, tanecznych,
- pożyteczne spędzanie czasu wolnego,
- szansa dla wszystkich uczniów w klasie,

■ dla nauczyciela:

- możliwość pracy nowymi metodami z wykorzystaniem nowych form organizacyjnych,
- poszerzenie swojego warsztatu pracy,
- satysfakcja i zadowolenie z pracy,
- zwiększenie swojego doświadczenia zawodowego,
- realizacja swoich pasji,
- promocja nauczyciela w środowisku,
- podbudowanie swojego autorytetu,
- chęć dotrzymania kroku zmianom zachodzącym w otoczeniu,

■ dla szkoły:

- poprawa jakości pracy szkoły,
- poszerzenie oferty edukacyjnej,
- promocja szkoły w środowisku lokalnym,
- nawiązanie lepszej współpracy z rodzicami,
- poczucie zadowolenia ze zrobienia czegoś więcej niż przeciętność,

■ dla rodziców

- radość z wszechstronnego rozwoju dziecka,
- możliwość aktywnej współpracy ze szkołą,
- zagospodarowanie dzieciom czasu wolnego,
- możliwość uczestnictwa w interesujących i bezpłatnych zajęciach,
- zadowolenie dzieci,

III. Ewaluacja

Innowacja pedagogiczna „Z legendą przez Polskę” ma przede wszystkim na celu rozwijanie zainteresowań czytelniczych, wskazanie na wychowawczą rolę książki jako źródła wiedzy i rozrywki. Ma na celu uatrakcyjnienie pracy biblioteki szkolnej i zajęć czytelniczych, prowadzonych przez nauczyciela – bibliotekarza. Ewaluacja innowacji odbywać się będzie dwuetapowo:

Ewaluacja bieżąca – po każdym spotkaniu, raz w miesiącu w formie zabaw i gier dydaktycznych, zagadek, rebusów i quizów, kart ewaluacyjnych, ocenie wytworów prac plastycznych i technicznych.

Ewaluacja końcowa – po zakończeniu innowacji w czerwcu podczas festynu rodzinnego odbędzie się wystawa prac plastycznych powstałych w ciągu trwania innowacji, wystawa ciekawych książek, prezentacja wybranych tańców regionalnych oraz inscenizacja teatralna wybranej przez uczniów legendy. Uczniowie przygotowują przy pomocy nauczyciela poczęstunek dla zaproszonych gości.

Ponadto będzie przeprowadzona ankieta ewaluacyjna wśród dzieci biorących udział w innowacji oraz wśród rodziców tych dzieci. Ankieta pozwoli mi uzyskać odpowiedzi na pytania:

- czy zajęcia były atrakcyjne dla dzieci?
- które zajęcia cieszyły się największym uznaniem wśród dzieci?
- która z legend podobała się wychowankom najbardziej?
- czy uczniowie chcieliby wziąć udział w kolejnych cyklach zajęć?

Wyniki tych ankiet pozwolą planować mi pracę na przyszły rok szkolny.

IV. Załączniki

1. Harmonogram działań.

Miesiąc	Blok tematyczny	Tematyka zajęć	Treści nauczania
wrzesień	Legendarne początki państwa Polskiego	„Legenda o Czechu, Lechu i Rusie”	1. Zajęcia czytelnicze – zapoznanie z treścią legendy (głośne czytanie), wyjaśnienie pojęcia legenda, rozmowy kierowane na temat znajomości treści legendy, rozwiązywanie krzyżówki. 2. Zabawa dydaktyczna: Może tu zamieszkam?, układanie z puzzli mapy Polski. 3. Zajęcia plastyczno – techniczne: Wykonanie

			godła symbolu narodowego Polski różnymi technikami. Wykonanie wystawy plastycznej.
Wrzesień	Legendarne początki państwa Polskiego	„Legenda o Królu Popiele i myszach”	1. Zajęcia czytelnicze: zapoznanie z treścią legendy, uzupełnianie tekstu z lukami, pogadanka. 2. Zabawy dydaktyczne: odnajdywanie różnic w obrazkach. 3. Zajęcia plastyczne: wykonywanie ilustracji do poznanej legendy – malowanie farbami plakatowymi.
Październik	Legendy warszawskie.	„Legenda o Warsie i Sawie” i „Legenda o warszawskiej syrence”	1. Zajęcia czytelnicze: zapoznanie z treścią legend, rozsypanka wyrazowa, układanie treści legend. 2. Zabawa dydaktyczna: Jaki mój herb? 3. Zabawy plastyczno – techniczne: wykonanie herbu Warszawy – kolaż 4. Zabawy muzyczne: nauka piosenki „Nasza warszawska syrenka”
Październik	Legendy warszawskie.	Poznanie legendy o Bazyliisku i Złotej Kaczce.	1. Zajęcia czytelnicze: zapoznanie z treścią legend, 2. Zajęcia multimedialne: oglądanie baśni na DVD. 3. Zabawa ruchowa: Raz, Dwa, Trzy Bazyliisk patrzy. 4. Zabawy dydaktyczne: oglądanie zabytków Warszawy, pocztówek, ilustracji, wykonanie albumu o Warszawie.

			5. Zajęcia plastyczne: wykonanie kaczki kredkami świecowymi oraz wypełnianie piórami. 6. Zabawa muzyczno – ruchowa „Miała baba koguta”
Grudzień	Wędrówki po Krakowie – dawnej stolicy.	Legenda o hejnale mariackim.	1. Zajęcia czytelnicze: cisze czytanie treści legendy, uzupełnianie kart pracy, quiz ze znajomości treści legendy. 2. Wysłuchanie nagrania hejnału. 3. Zabawy taneczno – muzyczne: nauka kroku krakowiaka, zabawa taneczna. 4. Zajęcia plastyczne: wykonanie i malowanie zabytków miasta oraz innych symboli związanych z Krakowem.
Styczeń	Wędrówki po Krakowie – dawnej stolicy.	Legenda „O wawelskim smoku, królu Kraku i szewcu Skubie”	1. Zajęcia czytelnicze: wysłuchanie legendy z taśmy magnetofonowej, rozmowy na temat znajomości legendy, quiz czytelniczy. 2. Zajęcia techniczne: wykonanie smoka wawelskiego, wykorzystanie brystoli. 3. Zajęcia kulinarne: rozmowy na temat potraw kojarzących się z Krakowem, poczęstunek ciasteczkami. 4. Zabawy muzyczne: nauka piosenki „Lajkonik”, powtórzenie tańca krakowiaczek.

Styczeń	Wędrówki po Krakowie – dawnej stolicy.	Poznanie legendy „Wiano św. Kingi”	1. Zajęcia czytelnicze: głośne czytanie treści legendy, uzupełnianie testu z lukami, rozmowy indywidualne. 2. Zabawa ruchowa „Ważenie soli” 3. Zajęcia plastyczne: wykonanie masy solnej, wykonanie z masy pierścienia świętej Kingi, naklejanie cekinów. 4. Zajęcia multimedialne: prezentacja multimedialna o Św. Kindze. 5. Zabawa ruchowa „Rzeźbiarz i figury”
Luty	Poznajemy Legendy o Lublinie.	„Jak Lublin stał się Lublinem”	1. Zajęcia czytelnicze: głośne czytanie treści legendy, rozwiązywanie krzyżówki w małych grupach, uzupełnianie testu z lukami, gry i zabawy czytelnicze. 2. Wyszukiwanie na mapie Lublina, okolic, zabawa dydaktyczna „Gdzie mieszkam? Oglądanie zdjęć o Lublinie. 3. Zajęcia ruchowe: Karuzela. 4. Zajęcia plastyczne: Malowanie ilustracji do treści legendy – praca kredkami pastelowymi.
Marzec	Legendsy toruńskie.	Toruń piernikami pachnący.	1. Zabawa ruchowa „Mało nas mało nas” 2. Zajęcia czytelnicze: poznanie legendy „Toruńskie pierniczki”, ciche czytanie tekstu, układanie zdań z

			rozsypanki wyrazowej. 3. Zajęcia kulinarne: wyrób ciasta piernikowego, formowanie różnorodnych wzorów, kształtów, wypieki pierników. 4. Zajęcia multimedialne: prezentacja o osobach związanych z Toruniem, poznanie postaci Mikołaja Kopernika.
Marzec	Legendy poznańskie	Poznanie legendy „Poznańskie Koziołki”.	1. Głośne czytanie legendy, zabawy i gry czytelnice, rozwiązywanie rebusów i krzyżówek. 2. Zabawa ruchowa: „Nazywają mnie poleczka” 3. Zajęcia plastyczne: wykonanie koziołków metoda origami.
Kwiecień	Legendy pomorskie	„Jurata – Królowa Bałtyku”	1. Zabawa muzyczno – ruchowa „Pałka – Zapalka”. 2. Zagadka muzyczna – szum morza. 3. Zajęcia czytelnice: poznanie legendy, ciche czytanie tekstu. 4. Zajęcia plastyczne: wykonanie krajobrazu nadmorskiego – muszelkami, kredkami. 5. Oglądanie bajki „Mała syrenka” na DVD
Kwiecień	Legendy o górach	„Legenda o Podhalu”	1. Zajęcia czytelnice: głośne czytanie treści legendy. 2. Malowanie panoramy gór na szkle. 3. Malowanie owieczki góralskiej – wełną, malowanie stroju górala -

			farby. 4. Zabawy muzyczne: nauka słów i melodii trojaka, nauka tańca 5. Prezentacja multimedialna o Janie Pawle II.
Maj	Podsumowanie zajęć.	Zajęcia teatralne.	1. Wybór najciekawszej legendy. 2. Wybór scenariusza teatralnego. 3. Podział ról, wybór muzyki, wykonanie strojów. 4. Próby inscenizacji.
Czerwiec	Podsumowanie innowacji.	Festyn rodzinny.	1. Konkursy dydaktyczne. 2. Wystawy prac i plakatów powstałych podczas trwania innowacji. 3. Pokaz tańców regionalnych. 4. Inscenizacja teatralna. 5. Wręczenie Dyplomów Honorowych Przyjaciół Książek. 6. Słodki poczęstunek.

V. BIBLIOGRAFIA

1. Legenda o Czech, Lech i Rusie. Hanna Kostyrko.
2. Legenda o Warsie i Sawie. Wanda Chotomska.
3. Syrena. Artur Oppman.
4. Bazyliszek. Marian Orłóń
5. Złota Kaczka. Marian Orłóń
6. O wawelskim smoku, królu Kraku i szewcu Skubie. Marian Orłóń.
7. Przerwany hejnał. Mira Jaworczakowa.
8. Wiano św. Kingi. Władysław Ludwik Anycz.
9. Królowa Bałtyku. Lucjan Siemieński.
10. Toruńskie pierniki. Maria Kruger.